

SASHI NA 1

BUKATUN 'DAN'ADAM – 'HAKKIN 'DAN'ADAM – ABUBUWAN DA SUKA RATAYA AKAN 'DAN'ADAM

Takardar Gabatarwa

Takardar Gabatarwa

Bukatun 'Dan'Adam – 'Hakkin 'Dan'Adam – Abubuwan da suka rataya akan 'Dan'Adam

Wannan takardar gabatarwa na sashi na 1 an yi shi ne da hotuna na 7-28 na PowerPoint na sashi.

GABATARWA

Ko mu su wanene ne, ko wane addini, kabila, jinsi, ko shekaru muke da su, kuma ko a'ina muke zama – akwai buƙatu na asali da muka raba. Babu wanda yake son a kama shi ba tare da dalili ba, a azabar da shi, ko a nuna masa wariya, kuma babu wanda yake son yara su yi yunwa. Dukkanmu muna son mu rayu a cikin al'ummomi inda za a kare mu daga wadannan abubuwa.

'Yan adam suna son bu katu na asali, na duniya. Idan ba a biya wadannan bukatu ba, lafiyar jikinnu, zuciyarmu, da ruhinnu na shan wahala.

'HAKKIN 'DAN'ADAM

Gwamnatocin duniya sun gane cewa kowa a ko'ina yana da wadannan buƙatu, kuma gwamnatoci suna da al'akin – a gaskiya, wajibi – su girmama wadannan bukatu kuma su yi iyakar kokarin su don tabbatar da an biya su.

Don taimakawa wajen ganin wannan ya tabbata, gwamnatocin duniya sun amince da 'haqqoqin dan adam na duniya – a kan 'hakkokin da kowane mutum yake da su, da kuma a kan wajiban da kowane gwamnatu take da su, don girmamawa, karewa, da inganta wadannan 'hakkokin.

Yarjejeniyoyin 'hakkin 'Dan'Adam guda uku mafi muhimmanci su ne:

- Kudurin Duniya Kan 'Hakkin 'Dan'Adam, wanda muka kalla ta amfani da fastoci (UDHR)

Da wasu yarjejeniyoyi guda biyu masu cikakken bayanai wadanda suka bayyana 'haqqinmu dalla-dalla:

- Yarjejeniyar kasa da kasa kan 'hakkin jama'a da 'yancin Sypasa (ICCPR)
- da 'yarjejeniyar kasa da kasa kan 'hakkin Walwala, Tattalin Arziki da A'adu (CESCR).

Wadannan yarjejeniyoyi guda biyu suna daurewa a kan kasashen da suka amince da su.

Takardar Gabatarwa

Bukatun 'Dan'Adam – 'Hakkin 'Dan'Adam – Abubuwan da suka rataya akan 'Dan'Adam

Wannan takardan gabatarwa na sashi na 1 an yi shi ne da hotuna na 7-28 na PowerPoint na sashi.

GABATARWA

Ko mu su wanene ne, ko wane addini, kabila, jinsi, ko shekaru muke da su, kuma ko a ina muke zama – akwai buqatu na asali da muka raba. Babu wanda yake son a kama shi ba tare da dalili ba, a azabtar da shi, ko a nuna masa wariya, kuma babu wanda yake son yara su yi yunwa. Dukkanmu muna son mu rayu a cikin al'ummomi inda za a kare mu daga wadannan abubuwa.

'Yan adam suna son bu katu na asali, na duniya. idan ba a biya wadannan bukату ba, lafiyar jikinmu, zuciyarmu, da ruhinku na shan wahala.

'HAKKIN 'DAN'ADAM

Gwamnatocin duniya sun gane cewa kowa a ko'ina yana da wadannan buqatu, kuma gwamnatoci suna da alhakin – a gaskiya, wajibi – su girmama wadannan bukату kuma su yi iyakar kokarin su don tabbatar da an biya su.

Don taimakawa wajen ganin wannan ya tabbata, gwamnatocin duniya sun amince da 'haqqoqiin dan adam na duniya – a kan 'hakkokin da kowane mutum yake da su, da kuma a kan wajiban da kowane gwamnati take da su, don girmamawa, karewa, da inganta wadannan 'hakkokin.

Yarjejeniyoyin 'hakkin 'Dan'Adam guda uku mafi muhimmanci su ne:

- Kudurin Duniya Kan 'Hakkin 'Dan'Adam, wanda muka kalla ta amfani da fastoci, (UDHR)

Da wasu yarjejeniyoyi guda biyu masu cikakken bayanai wadanda suka bayyana 'haqqinmu dalla-dalla:

- Yarjejeniyar kasa da kasa kan 'hakkin jama'a da 'yancin Siyasa (ICCPR)
- da Yarjejeniyar kasa da kasa kan 'Hakkin Walwala, Tattalin Ariziki da Al'adu (ICESCR).

Wadannan yarjejeniyoyi guda biyu suna daurewa a kan kasashen da suka amince da su.

Yawancin kasashe sun sadaukar da kansu ga wadannan yarjejeniyoyi – duk kasashen da ke kore a wadannan taswirori. Gwamnatocin duk wadannan kasashe sun yarda cewa suna da wajibi na shari'a a karkashin dokar kasa da kasa don yin abubuwa uku.

- Don kare 'hakkin 'Dan'Adam acikin dokokin da sukeyi da kuma matakan da jami'ai ke dauka. Misali, ya kamata babu dokoki masu banbantawa da azabtarwa.
- Don kare 'hakkin 'Dan'Adam, a tabbatar da cewa kowa da kowazai iya neman adalci idan jiha ko wani ya keta mi shi 'hakki.
- Kuma don inganta 'hakkin dan adam – yin iyakar vovarin su don tabbatar da cewa kowa yana da damar samun 'hakkin shi. Misali, yin iyakar kokarinsu don tabbatar da cewa kowa yana da damar samun kulawa da lafiya da ilimi. Tabbas, ba duk gwamnatoci ne suke da albarkatu iri daya ba, don haka ganin wadannan 'hakkin zamantakewa da tattalin arziki sun zama gaskiya tsari ne na sannu a hankali.

Gwamnatoci sun yarda da kowane dan adam na da 'haqqi daidai da kowa. A Sashe na farko na kudurin 'haqqin dan adam ta duniya ya ambata," dukkan dan adam an haifeshi da 'yanci kuma yana daidai acikin 'yanci da hakki".

Abin takaici, gwamnatoci basa tsayuwa bisa yarjejeniyar su – mutane dayawa ana take musu hakki. Mata, yara mata, tsirarrun mutane, masu nakasa da bakin haure musu matuqar Rauni wajen take 'hakkin su. Keta haddin mata misali ne mai sauqi wanda ke faruwa a ko wace kasa ta duniya.

SUKAR 'HAKKIN 'DAN 'ADAM

Idan gwamnatoci sun keta 'hakkin ko sun kasa kare mutane daga keta hakki, babu 'yan sanda na duniya da za su zo su hukunta gwamnati. Don haka, idan babu 'yan sanda na kasa da qasa da za su tilasta wa gwamnatoci bin 'hakkin 'Dan'Adam – shin 'hakkin 'Dan'Adam ba su da hakuri – kalmomi a kan takarda maimakon kayan aiki mai tasiri don canji?

Akwai kamshin gaskiya a – wasu gwamnatocin suna da wahalar a chanja masu akala. Amma a kasashe masu yawa, sukar cikin gida da kasashenwaje akan Vetare hakkin dan adam na kawo sauyi na gari. Akwai hanyoyi dabam dabam da za'a karfafa hakkin dan adam ba tare da samun rundunar 'Yansanda ta duniya

Akwai wasu 'yan dalilan da ke sa mutane sukar 'yancin Dan'Adam. Watakila ku ma kuna da wadannan tunanin?

- Ta iya yiwuwa, 'yancin Dan'Adam nada wahalar fada agareku. Batun lauyoyi ne da 'yan siyasa siyasa maimakon wani abu da za ku iya shiga ciki.
- Ko kuma kuna tunanin ku cire 'yancin Dan'Adam ya yi nisa a rayuwarku ta yau da kullum, abin da masu hannu da shuni wasu man 'yan birane suke damuwa da shi.
- Ko kuma dai 'yancin dan adam ya na kama da wani makami ne a wasan siyasar duniya. Wani abu da 'yan siyasa ke munafurci a kai, suna sukan 'yan adawa, amma fa suma suna tauye 'yan cin Dan'Adam.

To, 'yancin dan adam game da doka ne, 'yan siyasa suna yin dokoki kuma lauyoyi na iya yin gwagwarmaya don kare 'yancin Dan'Adam ta hanyar kotuna. Kuma haka ne, a wasu lokuta ana tozartar da kalmar don cimma manufar siyasa. Amma 'yancin dan adam ya fi haka nesa ba kusa ba!

'HAKKIN DAN'ADAM

Kamar yadda muka gani, 'hakkin Dan'Adam a zahiri game da bukatun da muke da su a rayuwar mu ta yau da kullun ne. Game da abin da ke faruwa a makarantunmu, gonakinmu, wuraren aikinmu, gidajenmu da unguwanninmu. Game da yadda ya kamata mu yi wa juna mu'amala kuma a yi mana mu'amala. Game da kare mu daga cin zarafi daga wadanda suke da iko a kan rayuwar mu – masu gida, ma'aikata, malamai ko ma 'yan uwa. Kuma tabbas, daga hukumomi kamar 'yan sanda, kotuna, sojoji da gwamnati.

Wataqila za mu iya takaita ta ta hanyar cewa 'hakkin Dan'Adam game da irin al'ummar da muke son zama a ciki ne kuma mu yi aiki don ginawa.

Idan 'hakkin Dan'Adam zai zama gaskiya a cikin al'ummominmu, to dukkanmu muna da rawar da za mu taka. Yawancin keta 'hakkin Dan'Adam na faruwa ne saboda talakawa ba su girmama 'hakkin wasu ba – misali lokacin da muke mu'amala da wasu mutane kamar ba su daidai ta ba. Kuma gwamnatoci, kamfanoni da daidaikun mutane suna iya ci gaba da aikata keta 'hakkin Dan'Adam saboda mutane ba su tsaya wa juna ba kuma ba su yi kokarin canza abubuwa ba. Saboda sau da yawa muna yin shiru.

Mu ba gwamnatoci ba ne – ba mu sanya hannu kan yarjejeniyoyin 'hakkin Dan'Adam na qasa da qasa ba. Ba mu da wajibi na shari'a don tabbatar da cewa an bi 'hakkin Dan'Adam. Amma mu 'yan adam ne masu hankali da lamiri, kuma muna da wajibi na dabi'a ga juna. Kamar yadda Sanarwar 'hakkin Dan'Adam ta Duniya ta ce:

“An haifi dukkan mutane daidai a daraja da hakkoki. An basu hankali da lamiri kuma ya kamata su yi wa juna mu'amala da ruhun 'yan uwantaka.”

“... kowane mutum da kowane sashe na al'umma [...] za su yi kokari ta hanyar koyarwa da ilimi don inganta girmamawa ga wadannan hakkoki da 'yanci.”

Duk lokacin da muke da ikon yin abu mai kyau ko mara kyau a rayuwar wasu mutane, muna da wajibi na dabi'a don kiyaye 'hakkin Dan'Adam. Ba za mu iya yin komai ba – a wasu yanayi, yana da wuya mu yi tunanin wani abu da za mu iya yi – amma lokacin da muka ga ana aikata rashin adalci, kuma za mu iya yin wani abu don taimakawa, watakila muna da wajibi na dabi'a don gwadawa.

Yin wani abu na iya zama mai sauƙi kamar zama ma kwabci mai kyau.

LABARAN MASU KAWO SAUYI MU

Shafaq Hassan wata Musulma ce yar kasar Birtaniya daga kudu da birnin London. A cikin shekarun nan, an ga yawaitar laifukan kiyayya a Birtaniya. Musulmai - musamman mata da ke sanya mayafi kamar Shafaq - su kan fuskanci tsangwama, ko dai a kan titi ko a shafukan sada zumunta. A irin wannan yanayi, ayyukan sada zumunci da qaramci tsakanin mutanen addinai daban-daban suna da matuƙar muhimmanci.

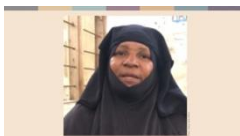
Shafaq ta ce ta kara samun karfin gwiwa akan 'yancin batun 'Dan'Adam a duniya lokacin da maƙwabcin ta wanda ba Musulmi ba ya ba su kyauta ita da dan ta dan shekaru 14 Ayaan domin su gudanar da bikin salah.

Shafaq ta wallafa wani hoton kyautar a shafin Twitter, inda ta ce:

"Maƙwabcin mu wanda ba Musulmi ba ya ba mu mamaki sosai da kyautar dabino daga Algeria da dardumar salah ga dana mai shekaru 14, wanda ya yi azumi duka watan Ramadan. Mun shafe shekaru 20 muna maƙwabtaka da shi, amma bai taba yi mana irin wannan ba."

"Ban san cewa ya lura cewa Ayaan na azumi ba. Dana ya ji kamar shi na musamman ne. Suna da kyakkyawar mu'amala da mu, kuma suna son biryanin da mahaifiyata ke girƙawa, saboda haka ko yausha muna aika musu da kyauta. Muna zaune a cikin al'umma mai bambancin addinai, kuma abin farin ciki ne ganin cewa maƙwabcin mu ya yi tunanin irin wannan abu."

Zaliha da Magdalena ma suna yin abu mai kyau ta wata fuskar. Zaliha cikakkiyar musulma ce kuma kaka, ta fito ne daga tsibirin Pemba a Zanzibar, ina take karantarwa a karamar makarantar Alkurani.

Zaliha tace,

"Na damu da tashin hanakalin dake faruwa a cikin al'ummar mu. Matasan mu basu aminta da shugabannin siyasan mu ba kuma babu mammaki."

Ta ci gaba da cewa,

"Yawancin mutanen da ke zuwa nan domin yin aiki a bangaren yawon bude ido Kiristoci ne. Da yawa daga cikin Musulmai da na sani suna zargin su da qwace musu ayyuka. Shekaru da dama na shaida rashin zaman lafiya da rashin jituwa tsakanin addinai. Na ga an kona coci-coci, an raba takardu masu cike da kalamam ki, ana tsangwamar Kiristoci a hanyar su ta zuwa coci. Ina ganin yadda matasan mu ke kara tsananta ra'ayoyin su, kuma hakan yana tayar min da hankali. Saboda haka na shiga Kwamitin Mata na Addinai Daban-daban."

"Ina so in taimaka wajen hana tashin hankali da ke da nasaba da addini a tsibirin mu. A makaranta Alkur'anin da nake koyarwa, ina koyar da yara cewa hakuri da kauna wani bangare ne na addinin mu. Makomar nan tana hannun yaran mu, kuma mu ne ke da alhakin nuna musu hanya madaidaiciya."

Magdalena, wata Kirista daga wani yanki na babban yanki na nahiyar Afirka da ta koma Zanzibar, ita ma ta shiga aikin samar da zaman lafiya tsakanin addinai. Duk da tana fuskantar wariya saboda suturar ta da addininta, ta kuduri aniyar gina dangantaka mai kyau tsakanin Musulmai da Kiristoci. Ta shiga Majalisar Mata ta Yankin Ungoya, inda sukan shiga al'umma domin tattaunawa akan galubalen da ke tsakanin addinai da kuma 'hakkin mata. Ta ce:

"Na shiga wannan kwamiti ne domin in kara fahimtar Musulunci da yadda Musulmai ke rayuwa," ta bayyana. "Mu duka mata ne, kuma duk muna fuskantar wariya saboda haka - dole ne mu hada kai mu tallafa wa juna."

Akwai dubban mutane kamar maqwabcin Shafaq, da kamar Zaliha da Magdalena. Mutane kamar mu, wadanda a cikin qananan hanyoyi suke kokarin tabbatar da 'hakkin dan adam a cikin al'ummar su - masu kawo canji na gari!

Ko waye mu, za mu iya yin wani abu domin tabbatar da 'hakkin Dan'Adam ya tabbata ya samu karbuwa!

Tushe

Faith Matters www.faith-matters.org

<https://www.faith-matters.org/family-surprised-by-presents-from-non-muslim-neighbour-to-celebrate-eid/>

Zanzibar Inter-faith Centre (ZANZIC)

<https://www.facebook.com/ZanzicMeansPeace/>

<https://english.danmission.dk/project/zanzibar-peacebuilding-through-interfaith-dialogue/>